سِکدیاں رُوحاں

پروفیسر باغ حُسین کمالؔ

سِکدیاں رُوحاں

پروفیسر باغ حسین کمالؔ رحمتہ اللہ علیہ

International Standard Book No. 969-8973-03-6 عالمی معیاری کتاب نمبر

نام کتاب	ــــــــ	سِکدیاں رُوحاں
تصنیف	ــــــــ	پروفیسر باغ حسین کمالؔ رحمۃ اللہ علیہ بانی سلسلہ اویسیہ کمالیہ
ناشر	ــــــــ	الکمال پبلشرز ۔ پنوال، چکوال
منتظمِ اعلیٰ	ــــــــ	صاحبزادہ قاضی ثاقب کمالؔ
اہتمامِ اشاعت	ــــــــ	صاحبزادہ قاضی مراد کمالؔ (ایم۔اے اسلامیات)
پہلا ایڈیشن	ــــــــ	1990ء
چوتھا ایڈیشن	ــــــــ	2007ء
تعداد	ــــــــ	1000
قیمت	ــــــــ	120/-

ملنے کا پتہ

"دارالفیضان" پنوال شریف (براستہ تحصیل چوک) چکوال
فون نمبر 0543-600267 موبائل 0300-9733482

انتساب

سکدیاں روحاں ' پیار کہانی' درداں بھری چنھاں
اک دو دا ای ناں لیکھ لینا سبھ سجناں دے ناں

منزل

رب سائیں نے نبیؐ دے صدقے مینوں طاقت بخشی
سالاں تھانویں پلّاں دے وچ ہر منزل اپڑاواں
سیر کرا کے کعبے دی وت روضہ پاک پہنچا کے
انشاء اللہ نبی کریمؐ دے ہتھ وچ ہتھ پھڑاواں
جیہڑا آسی اپنا اپنا بھانڈا بھر لے جاسی
نام اللہ دے نال کمالاؔ! پتھر دل چمکاواں

سرناویں

جان پچھان

عقیدت

کافیاں

نظماں

لوک انگ

غزلاں

جیون دساں

○	ناں	باغ حسین
○	تخلص	کمالؔ
○	والد دا ناں	قاضی حسن دین
○	جمن تاریخ	22 مارچ 1937ء
○	جمن تھاں	پنوال، چکوال، پنجاب، پاکستان

☆ تعلیم

○	میٹرک	گورنمنٹ ہائی سکول چکوال	1955ء
○	ایف۔ اے	گورنمنٹ کالج چکوال	1957ء
○	بی۔ اے (پرائیویٹ)	پنجاب یونیورسٹی لاہور	1963ء
○	ایم۔ اے اردو (پرائیویٹ)	پنجاب یونیورسٹی لاہور	1966ء
○	بی۔ ایڈ (پرائیویٹ)	پنجاب یونیورسٹی لاہور	1967ء
○	ایم۔ اے پنجابی (پرائیویٹ)	پنجاب یونیورسٹی لاہور	1974ء

☆ صحافت	نامہ نگار "امروز، تعمیر"	1960ء تا 1970ء
☆ ملازمت	کلرک میونسپلٹی چکوال	1959ء تا 1963ء

☆ تدریس

○ انگلش ٹیچر، اسلامیہ ہائی سکول چکوال	1963ء تا 1967ء
○ ہیڈ ماسٹر، گورنمنٹ مڈل سکول دلہہ، ڈھڈیال	1967ء تا 1975ء
○ گورنمنٹ کالج جی ٹی روڈ جہلم	1975ء تا 1997ء

☆ لکھتاں / تالیفاں

○ کلام شاہ مراد (رلواں سودھن ہار)	1966ء	
○ لوک گاون	1980ء	
○ حال سفر (تصوّف تے سلوک) بیس بار	1987ء	2007ء
○ حسن طلب (اردو شاعری) چار وار	1990ء	2007ء
○ سکدیاں روحاں (پنجابی شاعری) چار وار	1990ء	2007ء
○ تاریخ وصال	31 دسمبر 2000ء	
○ تدفین	یکم جنوری 2001ء	
○ مقامِ تدفین	"دارالفیضان" پنوال شریف، چکوال	

موہاڑھ

کوئی نیویارک تے لاہور داواسی ہووے یاافریقہ دے جنگل تے پنجاب دی کسے دور دراڈی ڈھوک دا وسنیک 'پڑھیا لکھیا ہووے یا چٹا ان پڑھ 'بنیادی انسانی جذبیاں 'احساساں تے سوچاں دا موہاندرا اکو جیہا، پر انہاں دے بیان دا چج تے ڈھنگ ہر کسی دا اپنا تے نویکلا ہوندا اے گل کرن دی ایہہ سچجی اٹکل تے رنگ ای شاعری اکھواندا اے۔

میں کوئی نویں گل تے نئیں کیتی پر فیروی شیت میرے شعر دے شیشے وچ تہانوں اپنے دل دی کسے واردات' جذبے تے احساس داعکس نظر آجاوے رہی ایہہ گل جے میرا گل کرن دارنگ ڈھنگ من بھاناہے یانئیں سو گذارش اے کہ

ڈدّھ کر پیناں ساڈیاں ہتھاں داپانی نئیں

باغ حسین کمال

کمال دی شاعری

پاکستانی پنجاب دا ضلع چکوال ہزاراں ورھے پرانی تہذیب تے پنجابی زبان دی وڈی شعری ریت دا وارث اے۔ ایس خطے نے جتھے ان گنت من موہنے لوک گیت پنجابی لوک ریت دی جھولی پائے اوتھے پرانے سمے وچ مرکزی پنجابی شعری ریت نوں شاہ مراد تے شاہ شرف ورگے سوہنے تے سچے شاعر وی دتے تے اجوکے سمے وچ وی کئی نویں تے نکھرویں شاعر پیدا کیتے۔ ایہناں ای نویں تے نکھرویں شاعراں وچوں اک کمال دے شاعر باغ حسین کمال نیں۔

باغ حسین کمال ضلع چکوال دے مرکزی علاقہ دھن یا دھنی دے رہن آلے نیں ' اوہناں ویہویں صدی عیسوی دے چھیویں دھاکے دے اخیرلے ورھیاں وچ جس شعری ماحول وچ شاعری شروع کیتی اوہدے وچ اک تے آپنے لوک گیت رچے بسے سن ' دوجا صوفیانہ شاعری دا گوھڑا اثر لگا آرہیا سی ' تریجا حکومتی پابندیاں دے باوجود ترقی پسندی نویں ذہناں نوں متاثر کر رہی سی۔ باغ حسین کمال نے ایہناں تناں توں گھٹ ودھ اثر لیندیاں ہویاں اپنی شاعری وچ سرورتی تے اکھیں ڈٹھی نوں سچیائی تے سوہج نال پیش کرن دی راہ چنی۔ تے بہوں چھیتی اوہ آپنی خاص تخلیقی ٹور نال پچھانے جان لگ پئے۔

باغ حسین کمال دی شاعری موضوعاتی ' تمثالی تے ' صنفی کھلار دی شاعری اے۔ اوہناں دا اک خاص موضوع مجازی تے حقیقی عشق دے ذاتی تجربے تے ایس تجربے نال آون آلے اندرلے باہرلے دکھاں سکھاں دا اظہار اے۔ ویلے نے اوہناں نوں دکھ بہتے تے سکھ تھوڑے دتے نیں ' پر ایہدے باوجود اوہ بڑے جگرے تے عاشقانہ سرمستی نال اپنا پندھ ماری جاندے نیں ' ایہہ عاشقانہ سرمستی اوہناں دی حقیقی عشق دی شاعری وچ بہتے زور نال

آئی اے۔ جیویں

چھتا کریے ہر دم شالا
رس نہ جاوے ماہی
جپ کمالا نام اللہ دا
بن عرشاں دا راہی

باغ حسین کمال نے مجازی تے حقیقی عشق توں وکھ ذاتی ، سماجی تے قومی جیون دیاں لوکھتاں نوں وی بڑی درد مندی نال آپنی شاعری دا موضوع بنایا اے تے اوہ آپنی ذات دے نال نال آپنے دیس دے سماجی تے قومی جیون نوں وی اندروں باہروں ستھرا تے سوکھا کرن تے ویکھن دیاں سوچاں تے سدھراں دا اظہار کر دے نیں تے ایہناں سوچاں تے سدھراں وچ نویں سرت رلی ملی اے۔

متھے رگڑے لیکاں کڈھیاں
ہویاں معاف خطائیں
نھیرا نٹھا تے پوہ پھٹی
کرم کیتا رب سائیں
پر ایہہ دیہنہ دا چانن مویا
نھیرے توں ودھ ہویا
میری فجر تے بن گئی سیو
سو خوشیاں ۔ اک غمی

باغ حسین کمال دی شاعری دا اک ہور موضوع فطرت دیاں شیواں نیں ، ایہناں شیواں نال لوہناں دا رشتہ جمالیاتی ہون نال نال تہذیبی وی اے۔ لوہناں دیاں لوک رنگ آلیاں گیت نما نظماں وچ فطرت نال ایہہ رشتہ اگھڑ کے ساہمنے آوندا اے ، آپنی علاقائی فطرت تے تہذیب نال لوہناں دے پیار وچ کسے دوجے علاقے دی تندیا دا رلا نہیں۔

باغ حسین کمال نے آپنی شاعری وچ مرکزی پنجابی شعری ریت نال جڑ کے رہندیاں ہوئیاں دھنی پنجابی لوک ریت ' لوک گیتاں لفظاں تے تمثالاں دا رنگ بڑے سبھا نال رلایا اے۔ جس پاروں اوہدے وچ کھلار آیا اے نالے اوہناں آپنی نویں پرانی رہتل وچوں پھٹیاں ہویاں نویاں پرانیاں تشبیہاتی تے استعاراتی تمثالاں فنی پچیرے پن نال لیاندیاں نیں۔

باغ حسین کمال نے ونو ون صنفاں تے بحراں ورتیاں نیں جیویں کافیاں ' کئی بحراں دیاں قافیہ دار نظماں ' آزاد نظماں تے غزلاں۔ کافیاں دی تعداد بھانویں گھٹ اے پر ہر کافی اندر لہہ جان آلی اے تے جنھاں نظماں وچ کافی دا کوئی نہ کوئی انگ موجود اے اوہ وی بہتا متاثر کرن آکیاں نیں۔

لوک رنگ آکیاں گیت نما نظماں تے اوہناں ولوں دھنی دی اچھی سوغات نیں۔

باغ حسین کمال دیاں غزلاں آپنے موضوعاتی کھلار ' زور دار تشبیہاتی تے استعاراتی تمثالاں تے فنی پچیرے پن تے سوہن پاروں پہلاں وی بہوں سلاہیاں گئیاں نیں تے اگوں وی ہمیش سلاہیاں جاندیاں رہن گئیاں۔ اوہ پنجابی غزل دے اک اچے نویں شاعر نیں۔

باغ حسین کمال دی نویں سرت وچ گھلی ملی درد بھری فقیرانہ لے آپنا سبھ توں وکھرا تے بھرواں اثر رکھدی اے ' جس نوں کوئی سنن آلا لدے وی نئیں بھلا سکدا۔

یوسف حسن

راولپنڈی

عقیدت

اپنا آپ پچھانن والا
سدھا رستہ نپاں
باغ کمالا! نام اللہ دا
دم دم دے وچ جپاں

اللہ جلّ جلالہ

ہکا ذات اے ذات صفاتوں ہکا ہک ہکلاّ ------ اللہ

ہکا ذات اے جس وِچ پاوے ہور نہ کوئی رلاّ ------ اللہ
ہکا ذات اے جس دے ذکروں دل نوں ہوگ تسلاّ ------ اللہ
ہکا ذات اے جس دے نوروں ہر شے نور تجلّٰی ------ اللہ
ہکا ذات اے جس دی نظروں وسدا اے عرش معلّٰی ------ اللہ
ہکا ذات اے جس دے کرموں ہووے کم سولاّ ------ اللہ
ہکا ذات اے جس دے فضلوں دونہیں جہانیں بھلاّ ------ اللہ
ہکا ذات اے جس دی حُبّوں دل وچ پئے تھرتھلاّ ------ اللہ
ہکا ذات اے جس دا نپیّے پکا پیڈا پلاّ ------ اللہ
باغ کمالا! جپ ہر ویلے من نہ اڑیا جھلاّ ------ اللہ

ذکر

چونہاں پاسے کھنڈدیاں جاپن
لوواں تے خشبوواں
ساہ دی تندوچ جد وی تیرے
نام دے پُھل پرووا‌ں

اللہ کریم جل جلالہ

الفوں اس دا ناؤں
جثہ نہ پرچھانواں
ہر جا اس دا ڈیرہ
انج اے یار نتھانواں

رسولِ کریم ﷺ

سجے' کھبے' انھ اندھیارا
ساہمنے اے اوہ نُور منارا

شکرانہ

الف اللہ جل جلالہ دا باغ کمالا ! کنج کریئے شکرانہ
سارے عالم نال ملایئے نالے کُل زمانہ
سبھ سمندر نور سیاہی، رُکھ بنایئے قلماں
کون مکان دی تختی اُتے لکھیئے حق سُحانہ

م محمد ﷺ دے دربارے باغا نذر گزاراں
کون مکان دیاں کٹھیاں کر کے ساریاں حُسن بہاراں
پڑھ درود ہر تھاں ہرویلے ون سوّن سوغاتاں
پُھل پتیاں تے لعل جواہر آپ دے اُتوں واراں

محمد ﷺ

نوری کاغذ، نور سیاہی، نوری قلم بنانواں
بسم اللہ بسم اللہ کر کے لکھاں محمدؐ ناںواں

تیرے فرشوں بوہتی نیویاں عرشاں دی اچیائیاں
کس پیمانے نال میں تیریاں شاناں ناپ وکھانواں

توں نقطہ تے سبھ مخلوقاں تیرے گرد ای دائرہ
دوںہاں جہاناں دی تحریر دا توں ای ایں سرناںواں

سڑدیاں بلدیاں تھلاں چ جیہڑے تڑفن لوک نمانے
اوںہاں واسطے ای نیں تیریاں ٹھنڈیاں مٹھیاں چھاںواں

توں سائیاں کونین دا والی میں ہاں اک سوالی
تیرے ہتھیں رحمت دولت، میرے ہتھ دُعاواں

تیری رحمت بن جاندی اے مینوں آس سہارا
اِنھ ہنیر گناہواں پاروں جد وِی میں گھبرانواں

نام اللہ جل جلالہ دا نام محمدؐ ہر ساہ دے وچ جپناں
ہر ویلے ہر تھاں دے اُتے انج میں یاد منانواں

ہیرے ، موتی ، لعل جواہر بولی دے وچ لگے
اپنی ائی دا اج یارو ! میں وی مل پوانواں

باغ کمالا! بس کر مت کوئی راز دی گل کر جائیں
نوری تاراں لشکن لگیاں' جھلیاں خوشبو ، واواں

نعت

اج دہاڑے مکیا جگ توں رات دا انھ ہنیرا
اج فاران دی چوٹیوں ہویا خشیاں مکھ سویرا

یثرب دی مٹی بن جاوے میری اکھاں دا سرمہ
اوگن ہارا میں وچارا تے ایڈ نصیبہ میرا؟

پیراں دے چھالے پئے چووَن دیدے رت پئے روون
اجے تے منزل دور دراڈی اجے تے پندھ لمیرا

ہوٹھاں دی ٹہنی دے اتے سدھراں پھل کملاون
دل دے سکے بوٹے اتے ہووے مینہ گھنیرا

تھیا تھیا کر کے نچساں کدیں تے میں وی یارو
کدیں تے میرے آل دوالیوں ٹٹ سی غم دا گھیرا

میں کس مونہوں ذات تیری دی مدح آکھ سناواں
میرا تھانواں بہتا ای نیواں تیرا ناؤں اُچیرا

باغ کمالا! توں کیہہ جھورا لا بیٹھا ایں جھلیا
اس ہستی دے لائق نئیوں تیرے دل دا ڈیرا

حسین رضی اللہ عنہ

دل میرا اے غم سمندر' اکھ اے اتھرو مالا
چیتے آیا اے اج مینوں واقعہ کربل والا

سیس کٹاؤنا' کنبہ کہاؤنا' واہ واہ ریت بنائی
لُٹ لُٹا کے دنیا تائیں دتا درس نرالا

شاہ دے لہو نال بجی ریت چوں نور مشالاں بلیاں
سچ دا متھا لاٹاں مارے جھوٹھ دا اے منہ کالا

کیہہ توفیق کراں جے تیری میں تعریف وچارا
میرا تھانواں بہتا ای نیواں تیرا رتبہ بالا

رکھ مثال حسینی ساہمنے سر دی بازی لائیے
حق سچ دا تاں جھنڈا چاہیئے باغ حسین کمالا!

کافیاں

چوناں پاسے نھیر منھیرا

لبھ نی کدھروں لو

رنگ.برنگ محبتاں چھڈ کے

ہکو ہک دی ہو

کافی

نہ میں واہی، نہ میں بیجی
دس ہُن کیہہ میں کپاں
لوکاں بھانڈے بھرے بُھکے
مینڈیاں خالی لپاں
ساریاں رُجھاں کوڑ وپارا
انجے ای کٹیاں گپاں
اکھر اکھر سپ اُٹھوہاں
سبھ کتاباں ٹھپاں
اپنا آپ پچھانن والا
سدھا رستہ نپاں
باغ کمالا ! نام اللہ دا
دم دم دے وچ جپاں

کافی

میں چمکاواں جثہ اپنا
دل وچ گھور سیاہی
چونہاں پاسے چکڑ، گندگی
میں وچ منجی ڈاہی

بدی واہی ، بدی بیجی
بدی کٹی ، گاہی
چانن والا کاج نہ کیتا
دل وچ بھر لئی شاہی

چِتنا کریے ہر دم شالا
رُس نہ جاوے ماہی
جپ کمالاؔ ! نام اللہ دا
بن عرشاں دا راہی

کافی

کجھ ٹر گئیاں کجھ ٹر ویسن
میںڈی وی کل واری
پچھی میںڈی خالم خالی
بنی مصیبت بھاری
قول قراراں والی گل چا
من چوں میں وساری
ربا بھل ہوئی میرے کولوں
کر دی آں ہن زاری
مرشد کامل جنہاں پھڑیا
ڈٹھی بیڑی تاری
عرش معلّٰی باغ کمالا
اوہناں اک اڈاری

کافی

سوہنا میںنڈا ماہی نی اڑیو
سوہنا میںنڈا ماہی
اوہدے عشق دی پے گئی جیویں
میرے گل وچ پھاہی
کھلی کھلوتی چھڈ کے مینوں
ٹر گیا کدھر راہی
نس نس نسی، لبھ لبھ تھکی
جنگل جوہ سبھ گاہی
آہاں تے کُرلاٹاں جیویں
میری قسمت آہی

کافی

رو نی اڑیے رو
دل دا دامن میلا ہویا
ہنجواں دے نال دھو
چونہاں پاسے نھیر منھیرا
لبھ نی کدھروں لو
رنگ .برنگ محبتاں چھڈ کے
ہکو ہک دی ہو

کافی

"عشقے دی سر کھاری چائی اے
در در دینی آں ہوکا"
عشق ہنیری اج پئی جھُلدی
کل نہ آسی آ جھوکا
عشق دی بارش اج پئی وسدی
کل پے جاسی آ سوکا
عشق دے کھوہ چوں توں وی بھر لے
پیار دا کوئی بوکا
وے لوکا

کافی

"ساجن دے ہتھ ڈور اساڈی
میں ساجن دی گڈی"
ساجن مینوں اڈ اڈایا
میں عرشاں تے اُڈی
عشق دی کھیڈچ میں تے سیوّ
پہلے پور ای ہگّی
لوکی محل ای لبھدے رہ گئے
میں تے لبھ لئی جھگّی
دل دے شیشے اُتوں لاہ لے
دنیا والی اُلّی
دنیا دی دلدل وچ پھس کے
نی سکھیے توں بھُلی

کافی

پنج حواس تے پنج لطیفے
ظاہر باطن دسن
جنھاں نجھی ایہہ نکھارت
اوہناں دے من وسن
پہلے پنج نیں سپ اٹھوہیں
پل پل سانوں ڈسن
دوجے پنج نیں جنھاں سہیڑے
اوہ خوش قسمت ہسن
صبر قرار کھڑاون پہلے
دوجے خوشیاں دسن
اللہ والے دوجے چاہون
پہلیاں کولوں نسن
دنیا دار کماّلا ! پہلیاں
دے جالاں وچ پھسن

کافی

انج اے تساڈا ساڈا سنگ
جیویں پھل وچ خوشبو وسے
یا جوں بدلاں چ بجلی ہسے
یا جوں شیشے وچ لشکارا
یا جوں مہندی دے وچ رنگ
انج اے تساڈا ساڈا سنگ

انج اے تساڈا ساڈا سنگ
جیویں سازاں وچ آواز
یا جوں سینے دے وچ راز
یا جوں اکھیاں دے وچ نیندر
یا جوں دل وچ کوئی امنگ
انج اے تساڈا ساڈا سنگ

انج اے تساڈا ساڈا سنگ
جیویں پھل پتی تے تریل
یا جوں رات فجر دا میل
یا جوں دیوٹ دے وچ چانن
یا جوں اے پنجاب چ جھنگ
انج اے تساڈا ساڈا سنگ

انج اے تساڈا ساڈا سنگ
جیویں پلکیں چمکے تارا
یا جوں برہوں آس سہارا
یا جوں زخماں دے وچ پیڑاں
یا جوں ڈوری نال پتنگ
انج اے تساڈا ساڈا سنگ

انج اے تساڈا ساڈا سنگ
جیویں ٹہنی دے وچ میوہ
یا جوں مندری دے وچ تھیوا
یا جوں بوٹی دے وچ نشہ
یا جوں دارے وچ ملنگ
انج اے تساڈا ساڈا سنگ

انج اے تساڈا ساڈا سنگ
جیویں چیتر بور پُھلاہی
یا جوں یاداں دے وچ ماہی
یا جوں لفظاں دے وچ معنی
یا جوں پیالے چ جل ترنگ
انج اے تساڈا ساڈا سنگ

انج اے تساڈا ساڈا سنگ
جیویں انگلی دے وچ چھلا
یا جوں مسجد وچ مصلا
یا جوں صوفی دے ہتھ تسبی
یا جوں گوری بانہہ وچ ونگ
انج اے تساڈا ساڈا سنگ

کافی

اتھے کھوہ وچ ڈھوہن لگا ایں اجے وی ویلا ای بچ اوئے یار

صبر قناعت اٹھ گئی جگ توں جھکھڑ حرص دا گھلیا
مت اجیہی ماری گئی سو بندہ رب نوں بھلیا
چھڈ تکبر، ست وڈیائی، جیون تیرا کچ اوئے یار

دل شیشے تے دھوڑ جمی آ شیشے نوں لشکا لے
نام اللہ دا جپ ہر ویلے اکھیوں نیر وہا لے
کوڑی دنیا چار دیہاڑے دنیا تے نہ مچ اوئے یار

جنھاں عمل کمائے سوہنے اونہاں ای باغ بہاراں
اوہناں نوں نئیں خوف اجل دا جنھاں رب دیاں ساراں
خوشیاں مانن باغ کمالا! پلے جنھاں دے سچ اوئے یار

نظماں

تینوں کیہہ پوشاک پوواواں
تنگ تینوں ہر چولا

عرضی

توں عرشیں
تے میں آں فرشیں
اُڈاں اُڈ نہ سکاں
نیویاں تھانواں اُتے کھلتا
تھلیوں ہٹ ہٹ تکاں
لہو دے اندروں ٹملاں مکیاں
اکھیوں تھک گئی لو
میں تے اچا ہو نئیں سکدا
توں ای نیواں ہو

بُلاوا

توں خالق تے میں مخلوق
میں عاشق تے توں معشوق
تیرے میرے چ لکھ پواڑا
دھرتی توں عرشاں دا پاڑا
پر ایہہ شیشہ --- میرا دل
جس وچ توں تے تیری خدائی
سبھ سمائی
لا نہ ایویں ڈھل
آ مُن مینوں مل

دل

اُچ اچیری، وڈ وڈیری
اکو تیری ذات
سبھ شیواں نیں تیری صفتوں
ہر وچ تیری جھات
پر اس دل دی شان اے وکھری
جس وچ تیری گھات

دُعا

غ غزالہ ش شکیلہ دو بھیناں تن وِیر
ث ثاقب تے ت تابش نیں
نالے م مراد
رب رکھے نیں شاد
انہاں نوں تک ہووے باغا
میری دل افروزی
رب سائیں نے بخشی سبھ نوں
دردمندی، دل سوزی
بھیناں دے سر حیادی چُنّی
ویراں دے سر پت دا پٹکا
کوئی نہ ہووے کھٹکا
دین دُنی دی برکت ہووے
لگے نہ تتی وا
ایہہ ہے میری دُعا

وطن

تدھ تے کرم کرے رب سائیں
تیریاں ہوون دُور بلائیں
تیرے نال نیں ساڈے سکھ
توں ایں جیویں تھل وچ رُکھ
تیری ہووے سنگھنی چھاں
جگ وچ اُچا تیرا ناں

کرامت

(قائد اعظم دی خدمت چ)

اج ویلے دے سینے اتے
ایہہ عبارتاں کھنیاں ہویاں
تیرے ہتھ دے تیشے بابا! درد پہاڑاں وچوں
سکھ ارام دی ٹھنڈی مٹھی نہر اک کڈھی
تیری نظراں دی رشنائی نور اسمانی بن کے
لکھ کروڑاں سینیاں دے وچ لتھی
تیری واج نے سارے قافلے والیاں دے دلاں وچ
ہمتاں، جذبیاں دی اک لہر وگائی
لوکاں ڈوریاں بھوریاں ہو کے ایہہ کرامت ویکھی
آپے ای منزل کول اساڈے نسدیاں نسدیاں آئی
تیری ای سوچ دے چڑھدے سورج نوں تک کے
کنیاں ای اکھاں چنھیاں ہویاں

ہوکا

(کشمیریاں دے ناں)

کجھ تے کریو چارا
ہتھوں چھُٹی ڈور اساڈے
گڈی اُڈ گئی دُور دُراڈے
کیہ ہُن شور گکارا

غیراں کیہ کیہ متا پکایا
ویلا ساڈے اُتے آیا
حشر دیہاڑیوں بھارا

ہارے بھانویں ہوئی ٹھگی
متھے ساڈے کالک لگی
دیہو خون اتارا

ویریاں کیتے زور دھگانے
بھج جایئے یا بھیے دانے
ماریو چوب نگارا

انج نہ آون ہتھ کشمیراں
آپ بنھایئے اپنیاں ڈھیراں
لوکاں گوڑ وپارا

کوئی منّے یا نہ منّے
ہوکا دیندا اے بنّے بنّے
باغ کمال ونجارا

سوال

دھمک دھمک ویری دے پیراں دا ٹُھ ہے کھڑکار
اکھیاں دے وچ اگ دے لنبو، ہتھ اوہدے تلوار

اتر پاسیوں اڈدی دسے لُدھاں دی اک ڈار
ماں دھرتی اے اک دھرنگا کتیاں دے وچکار

کدتوڑیں ایہہ تہاڈی رہسی "میں میں تو تکار"
پیراں ہیٹھ مدھولن لگے اپنی ای دستار

تہاڈی نااتفاقی پاروں دوزخ بن گیا گھار
پنچھو کدتائیں کر دے رہسو لوکاں نوں بیزار؟

زخمائی گھگھی

میرے دیس دے شاعر سجنو
نہ ڈورے تے تُسیں اُٹھے
فیر کیوں گُنگے بن گئے او
اک "زخمائی گھگھی" اتے
خونی گدھاں جھپٹ رہیاں نیں
بولو چُپاں وٹ لئیاں نیں
قلم تہاڈی ٹُٹ گئی اے
یا فیر شاہی مُکھ گئی اے
لکھن والے رت دی شاہی
انگلی قلم بنا لیندے نیں
حق دا جھنڈا چالیندے نیں

نذرانہ

(افغان مجاہداں دی خدمت چ)

میں شرمندہ آں.......................

مانواں، بھیناں، دھیاں کولوں

جنہاں دیاں سجیلے پتراں،

چھبیلے ویراں،

انکھی پیوواں

ظلم دے ہڑدے اگے سینے ڈاہے

ہوٹھاں تے لگے چپ دے

جندرے لاہے

چپے چپے تے لہو اچھال کے

دیوے بال کے

انھ ہنیرے دور نسائے

چانن ورتائے

میں شرمندہ آں

اوہناں جیالیاں دی خدمت چ

کوئی سدھ نذرانہ پیش نہ کیتا

جنہاں رتورت لاشاں دی

کندھ اسار کے

جاناں وار کے

"سرخ ہنیرے" اگے بند بنھ دتا

سبز گنبد دی.برکت پاروں

پاک جھنڈے دا رنگ کجھ گوھڑا کیتا

جھنڈا ۔۔۔ جیہدی. اچیائی ماریاں

غوث، قطب فریاداں کردے

رب درگاہیں خیر دعاواں منگدے رہندے

ساڈے کرتوتاں توں سنگدے رہندے

فلسطینیاں دا گیت

جنگ ۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔ جیہڑی

رات ہنیری

خون تے اگ

دُکھ پرچھانواں

وسدی زہر

بن گئی اے

رنگلی پوہ

گل گلزار

سکھ سینوھڑا

جیون لہر

سوال ای سوال

اج ولواں دے وچ گھولیا
ایہہ کس نے مارو زہر
اج ٹھیریاں وچ ولہیٹیا
چانن دا کس نے شہر
ہن کیہڑا ڈکسی آن کے
ایہہ ظلم دی وگدی لہر
اج سڑکاں اتے ڈوہلیا
لہو دا کس نے رنگ
ایہہ کس نے ویر سہیڑیا
اج دشمن بن گئے سنگ
پئی موت دی ناگن مار دی
اتھے بندے بندے نوں ڈنگ
ہن کدتائیں بچ بچ نچسی
ایہہ موت دی کالی ڈین
اج بندہ بندہ پیا ٹھُدا
ہن دسن سائیں تے سین
گھر گھر چوں کدتائیں اٹھسن
ایہہ ہاواں، چیکاں، وین

فن کار

میں فن کار آں
سوچ دیاں گھمر گھیراں وچ
چک پھیریاں کھاناں
کئی واری ڈُبناں، کئی واری ترناں
کئی واری جیناں، کئی واری مرناں
دکھاں دے اوکھے بھار سرے تے چاناں
میریاں سوچاں، میرے بھار
میرا ڈُبن، میرا ترن
میرا جیون، میرا مرن
کس کارن اے؟
کسے پچھاتا، کسے نہ جاتا
کیہ دساں میں دل شیشے تے
پیاں کیویں لکھ تریڑاں
لمی کہانی درداں والی
کیکن چھیڑاں

ٹوہ

نہ منصور،
تے نہ میں رانجھا
بالناتھ وی بن نہ سکاں
ڈوریاں بھوریاں
مڑ مڑ اپنے آپ نوں تکاں

دیوا

بدل کڑکے ، جھکھڑ شوکے
رات ڈراونی، گِدڑ کُوکے
راہ وچ کھڈے، ٹبے ، ٹوئے
فیر وی سدھا ٹریا جاواں
نہ بھلاں نہ ٹھیڈے کھاواں
انج جاپے جوں میرے اندر
کوئی دیوا جگیا ہوئے

چانن نھیرا

ساری راتیں واچھڑ غم دی
نازک جندڑی جھمی
جفر جالے کپر پالے
فیر وی رات نہ دھمی

متھے رگڑے، لیکاں کڈھیاں
ہویاں معاف خطائیں
نھیرا نٹھا تے پوہ پھٹی
کرم کیتا رب سائیں

پر ایہہ دینہہ دا چانن مویا
نھیرے توں ودھ ہویا
میری فجر تے بن گئی سیو
سو خوشیاں .... اک غمی

ہٹھ

اُتھے کھوہ وچ ڈکے ہوئے
چاہواں دے پنچھی
نھیرے دے پنجرے دی
تیلیاں توڑ کے
باہر اڈے
ڈردے تپ دے مارے ہوئے
جیون بازی ہارے ہوئے
ایہہ پکھیرو، ان جھک ہو کے
اچ فضا وچ انج اڈدے نیں
جیویں کوئی تراہ، خوف تے ڈر
ایہناں دے دل ول ودھ نہ سکے
" ایہہ معجزہ یارو کیویں ہویا؟"
میں اک پکھوں کولوں پچھیا
آکھن لگاہس کے ۔۔۔"بلیا
بھکھ جد حدوں ودھ جاندی اے
دل ودھیرا لے آندی اے"

ویلے دی گل

کل تائیں تے ویکھ کے دونویں
چنبے وانگن کھڑ جاندے ساں
جپھی پاندے ساں
اج تکیندیاں سار ای دونویں
متھے تے وٹ پائیے
راہ ولائیے

بُھل

مدتاں پچھوں
فیر اج اس نے
وات لئی اے میری
پُچھدا اے پئی
"توں تے مینوں
بُھل گیا ہوویں گا"
میں ہن اوہنوں
کیویں پچھاں
کون سی جیہڑا
لوں لوں میرے
وسیا رہیا
ساہواں دے وچ
رسیا رہیا

ایہہ میلہ شاہ حسینؒ دا

جتھے کھلریاں شونق بہاراں جتھے وجن دل دیاں تاراں
جتھے منگیاں آن دعاواں دل والیاں، عشق بماراں
ایہہ میلہ شاہ حسینؒ دا
جگ ویکھن جس نوں آیا جیہدا جوبن انت سہایا
ایتھے سدھراں ہاسے ہسیاں ایتھے خوشیاں جھمر پایا
ایہہ میلہ شاہ حسینؒ دا
پنج پانیاں دا ایہہ مان ایتھے چاہواں روپ وٹان
اج تاہنگاں دین ممارکھاں اج اچی اساڈی شان
ایہہ میلہ شاہ حسینؒ دا
ایہہ فن، حسن دا شہر رنگ ویکھو لہر ولہر
ایتھے نور مشالاں بلیاں ایتھے نظر نہ سکدی ٹھہر

حُسن حقیقت

(اقبال دی اردو نظم "حقیقت حسن" دا ترجمہ)

رب سائیں توں حسن نے پچھی ایہہ گل اک دیہاڑے
میں آں اک پرچھانواں، میرے لیکھ لکھے کیوں ماڑے

دسیا" دنیا مورت کوٹھا ایہہ حقیقت جانی
لمی رات فنا دی وچوں پنگرے ایہہ کہانی

اولا بدلی دا رنگ چڑھنا ، سدا نہ محلیں سجنا
جیہڑا اتھے سوہنا اوڑک اوہ ای بھانڈا بھجنا"

چن دے کنیں پے گئی گل ایہہ جو سی آل دوارے
انبراتے کھنڈ گئی جتھوں سن لئی فجر دے تارے

فجر دے تارے کولوں سن کے تریلی تیک پچائی
دھرتی دے وسنیکاں تائیں انبروں گل سنائی

تریل سنیہا سن کے پھل دی اکھیوں اتھرو ڈلھے
رتو رت دل کلی دا ہویا، غم دے جھکھڑ جھلے

چھم چھم روندی باغ دے ویہڑیوں رت پھلاں دی ڈھلی
سوہل جوانی سیر نوں آئی، ہو اداسی چلی

پیا وسے گکھڑ شہر نی

پیا وسے گکھڑ شہرنی
جتھے ویریاں سٹیا زہرنی
ایہہ زہرتے جیون لہرنی
پیا وسے گکھڑ شہرنی

ایتھے دشمن دے کاں آئے سن
جنہاں بمب وی کجھ گرائے سن
ساڈے بازاں مارنسائے سن
ایہہ باز خدا دا قہرنی
پیا وسے گکھڑ شہرنی

اس شہر تے رب دا سایا اے
ایہنوں مولا آپ بچایا اے
ایہدا ناں تاریخ چ آیا اے
ایتھے وگدی پیار دی نہرنی
پیا وسے گکھڑ شہرنی

ایتھوں کالیاں راتاں نسدیاں نیں
ایتھے رنگلیاں پوہاں ہسدیاں نیں
ایتھے رب دیاں رحمتاں وسدیاں نیں
ایتھے دن دا پہلا پہرنی
پیا وسے گکھڑ شہرنی

بند بُوہا

سارے ہوٹھیں چپ لگی اے
میں ای ہن کجھ بولاں
سارے گنٹھیں لگ گئے نیں
میں ای کنڈی کھولاں

شریک

اج دی گل نئیں پہلاں توں ای
آوندی پئی اے لیک
ماں جائے ای بن جاندے نیں
سبھ توں ودھ شریک

ونڈ

دونہہ گٹھاں دے وچ پیا اے
سے کوہاں دا پندھ
دونہہ بھراواں وچ اساری
لالچ نے اک کندھ

جگراتا

بخش گیا اے فیر اج سانوں
کوئی ایہہ جگراتا
غم کتاب چ نویں سریوں
کھلھ گیا اک کھاتا

رِیت

جگ دی اے ایہہ ریت پرانی
آپ وی ایہہ ازمائیاں
ساون وچ وی رہن ہمیشہ
سائیاں من ترہائیاں

تحفہ

میرے ویہڑے دے وچ جیھڑے
پتھر تدھ وگائے
سانبھ سانبھ کے رکھے سارے
بیٹھک وچ سجائے

اُبالے

دل سمندر دے وچ آئے
خبرے کیہے اُبالے
اکھیاں فیر اج ڈلھ ڈلھ پیاں
جوں وگن پرنالے

دعوت

میرا دل اے دکھ سمندر
تیرا غم دریا
میرے نال وی جھٹ اک بہہ کے
آہن نیر وہا

بڑھاپا

تھکیا، ٹٹیا، راہ بھلنڈڑا
اک وچارا راہی
جنگل دے وچ گھلدی پئی اے
شام دی وی ہن شاہی

ازادی

تاہنگ ازادی دی جد دل وچ
گھمن گھیریاں کھاوے
اپنے ہون توں ودھ فیر دوجا
ہور خیال نہ آوے

تماشہ

عجب زمانے دے وچ ڈِٹھا
ایہہ وی اک تماشہ
تخت دے اتے بیٹھا سی پر
ہتھ اوہدے سی کاسہ

دُعا

ربا! میرے دل نوں بخشیں
عملاں دی اوہ لو
جنہاں پاسے جس چوں کھنڈے
نیکی دی خوشبو

لیکھ

اپنے حصے وچ تے آئیاں
تھل دیاں تتیاں لوواں
خبرے کیہڑے پاسے ٹر گیا
ونڈدا اوہ خوشبوواں

دارو

تیری غمخواری دے نال تے
ہو یا غم دوّلا
چنگا سی جے چھڈ دیندا توں
مینوں اک اکلا

سنگ

اج وی جانا کل وی جانا
اوڑک ایتھوں ٹورا
عملاں باجھوں نال اساڈے
جانا نئیں اِک بھورا

افغانستان

لہو دی بُوٹے اڈدی آوے
اک بھڑبھاکھی لدّھی
پُچّی ٹہنی اتے بیٹھی
اک زخمائی مکھی

پتہ

خط دے اُتے کافی اے بس
لکھنا نام گراں
ساری وستی دے وچ اک ای
بندہ اے بدناں

نٹھیوڑ

میں وی ساں اک مجرم پر سی
ایہہ ورقہ انتھلا
میں وی کنیاں مدتاں توں ساں
گھر دیاں راہواں بُھلا

یاداں

کدیں کدیں انج چیتے آون
سانوں تیریاں باتاں
ٹھنڈیاں ٹھار رُتاں وچ جیویں
بِھجیاں بِھجیاں راتاں

لے

خبرے اس وچ
کیہڑی شے اے
اج وی دل نوں
اس دی لے اے

لوک انگ

ایہدا جوبن ڈھل ڈھل پیندا
ایتھے ہر اک غم بھُل ویندا
ایہدا حسن کیویں دکھلانواں
قربان دھنی اتوں جانواں

رومال

نکی نکی کنی میرا ویر!
سرے اتے رکھو رومال
سدھراں نال کشیدہ کڈھیا
تاھنگاں نال ہر دھاگا گڈھیا
کنگری اُن اُن جھالر لائے
بُمل وٹ وٹ پھمن بنائے
تاں جے مینڈڑا ویر سہائے
پر توں صافہ نئیں بنھدا
بودی دے شوقے نال

منھاں

منھاں میرا رہوے سلامت
جس تے چڑھ کے
نپ گھمانی چڑیاں ہوکاں
دل دی گجھی پیڑ لکانواں
اکھیوں وگدے نیر سُکانواں
پچ پئی لاواں لوکاں

چار چفیرے نظر بھجاواں
راہ ماہیے دی تکاں
کدیں نہ تھکاں
لاواں جھوکاں

جد اس راہ وچوں ماہیا لنگھے
میں فیر اُچیاں ہوکاں لاواں
اس پاسے اک وٹا وگاواں
راہ جاندے نوں روکاں

اوہ جے تریہہ کے میں ول تکے
دوجے پاسے میں منہ پھیراں
کھڑ کھڑ ہاسیاں دے پھل کیراں

ایہو میری نت دی عادت
منھاں میرا رہوے سلامت

قربان دھنی دا وسنا

قربان دھنی اتوں جانواں
ایہدے ڈھوکاں، شہر، گرانواں
پئی اس دے سوہلے گانواں
قربان دھنی اتوں جانواں

ایہدے کھیتر، پیلیاں، بنّے
ایہدے ہر دم رُوپ سونّے
پئی چڑیاں، کاں اڈلواں
قربان دھنی اتوں جانواں

ایہدی بنھاں ، کھوہیاں ، کسیاں
جتھے پیاس بجھاون تسیاں
ایتھے خوشبو رچیاں وانواں
قربان دھنی اتوں جانواں

ایہدے ککر، بیر، پھلاہیاں
میرے دل نوں پاون پھاہیاں
جتھے ٹھنڈیاں مٹھیاں چھانواں
قربان دھنی اتوں جانواں

ایہدی رنگ .برنگ بہاراں
سبھے رُتاں اس توں واراں
ایتھے کدیں نہ آون خزانواں
قربان دھنی اتوں جانواں

ایہدا جوبن ڈلھ پیندا
ایتھے ہر اک غم بھل ویندا
ایہدا حسن کیویں دکھلانواں
قربان دھنی اتوں جانواں

ایہدی اُچیاں نیویاں راہواں
جوں ڈھول سپاہی دیاں چاہواں
پئی نظراں شوق وچھانواں
قربان دھنی اتوں جانواں

"قربان دھنی دا وسنا
اک بانکا جوڑا رکھنا"
توڑے ہووے غریبی تھانواں
قربان دھنی اتوں جانواں

ڈھول سپاہیا

اکھیاں دے وچ تردے اتھرو
دل چوں اٹھدیاں ہاواں
دونہہ ورہیاں توں ڈھول سپاہیا
گیت وراگ دے گاواں
میرے اتھرو ، قوم مری دا
غیرت لہو گرماون
میریاں ہاواں لنبو بن کے
انکھ دی جوت جگاون
میں واری اوہناں راہواں توہن
پرت جنہاں توں آویں
دیس دیاں سرحداں دا فیر
مان تراان ودھاویں

جرگہ

محفل دے وچ گل ترے نال
کرنی آفت ہوئی
آپس دے وچ جوڑ ریہا سی
سراوتھے ہر کوئی

سادھ

دن دیہاڑے جھولی دے وچ
پایا چودھری ہوراں
نند کے جیہڑا ست گھتیا سی
پچھلی راتیں چوراں

غزلاں

تیرے حسن پجاری انج تے ہور وی بہتے ہوسن
کون غزل وچ تیرا جوبن میں وانگوں چمکاوے

دل اے ضدی بالک اس نوں کیہہ کوئی سمجھاوے
چن بھلا اسمانی لیکن میرے ہتھ وچ آوے

تیرے حسن پجاری انج تے ہوروی بہتے ہوسن
کون غزل وچ تیرا جوبن میں وانگن چمکاوے

دھرتی دی ناڑاں دے وچوں پانی اج نکھٹا
ہن تے کوئی بدل گجے، رحمت مینہ .برساوے

اس دے دل وچ لوڑک میرے پیار دا دیوا جگیا
ہن تے اوہ وی میرے واسطے گیت فراق دے گاوے

آون والے سمے دے وچ ہتھ اتانہ رکھیے
جو گزری سو گزری یارو کیہہ کرنے پچھتاوے

کتھوں کتھوں میں رنگ لیا کے تیری مورت چتراں
تیرا حسن جمال تے یارا پل پل روپ وٹاوے

کھلیاں چھوڑ دتا اے بوہا باغ حسین کمالا
ہن کسے دی مرضی بھانویں آوے یا نہ آوے

کھڑ توں .بر توں ہو گئے سارے سنگی ساتھی میرے
اک اکلا بیٹھا ہویاں مُنج مُنجے ڈیرے

میں ای جاناں کیکن اپنے ڈنگ پٹاواں ہیبا
تینوں کیہ اے بھرے بھکنے بھانڈے نیں سبھ تیرے

میریاں اکھاں چُنھیاں ہویاں، راہ نہ کوئی دسے
چانن گوھڑا ہویا اے یا ودھ گئے ہور ہنیرے

پچھاں پرت کے جے میں ویکھاں، مایوسی، محرومی
ہول آندا اے خبرے کیہڑی اوکڑ ہوگ اگیرے

عشق گلی وچ پگ پگ سانوں لگدے پئے ڈکھورے
ساڈے جوگی کس نے رکھنی بتی بال بنیرے

اج تائیں ئیں آیا کوئی دل چھل لانا مینوں
جیہڑی ایتھے مونہوں نکلی، اوہو ای گل پریرے

باغ حسین کمالا! جے تدھ وڈیاں نال نیونہہ لانا
گھردیاں حداں کھلیاں کرلے، ٹوہے رکھ اُچیرے

میں تے ویکھیں ہریا رو رو ایویں ای حال ونجانواں
چن لیسی اوہ حسن دی مورت اپنے آپ دا سانواں

کول بٹھا کے ساہمنے تینوں دل دا حال سنانواں
میں تے روندا ای رہندا آں تیں وی اج رووانواں

دکھاں دے وچ گجھیا ہویا ایہہ ویلا وی آیا
جی کروا اے چھڈاں گھرنوں دور کتھے نس جائواں

ہن تے بھخدیاں تھلاں دے وچ جاون توں نہ روکو
ہن تے جثہ ساڑن لگیاں تتیاں بلدیاں چھانواں

اکھیاں دے وچ تردے اتھرو سبھ کجھ دس دیندے نیں
میں تے یارو دل اپنے دا بہتا بھیت لکانواں

اج لگدا اے مینوں جیویں دکھ ہنیری مگروں
سکھ سینہوڑا لے کے آوسن خوشبو رچیاں وانواں

اپنا درد تے اک پاسے اے میں ان بھول کمالا
لوکاں دے دکھاں نوں ہس ہس نال کلیجے لانواں

کنیاں سدھراں نال تسانوں پیار دا پُھل سی گھلیا
کجھ نہ قدر پچھاتی تساں ہیٹھ پیراں دے ملیا

میریاں ہاسیاں دے وچ پیاریا! گجھیاں پیڑاں لشکن
دکھاں ساڈے چہرے اتے خوشیاں پوڈر ملیا

دکھ دیاں دھپاں جثہ ساڑن، دل دے لہونوں کاڑھن
تیرے رسنے نال ای سوہنیا سکھ پرچھانواں ڈھلیا

کیہڑا ایتھے درد وپاری، کیہڑا درد پچھانے
ایویں ای ہنجوں موتیاں بھریا تھال اوہناں نوں گھلیا

چم چم چماں فیر وی نہ رجاں اکھیاں نال لگاواں
ہتھ میرے دا مان ودھائیو ای پیار نشانی چھلیا

ساڈا سیانا رسیا ساتھوں، کس نوں نبض وکھایئے
تو ای دس ہن کتھوں لیایئے داروں مرض اوّلیا

کون کمالا درد ونڈاندا، کیہہ نیں کسے نوں لوڑاں
اپنیاں پیڑاں آپے سہہ توں بن ان بھول نہ جھلیا

ہتھیں ٹھوٹھا چمٹا پھڑیا، گل وچ پائیاں لیراں
عشقے دی اج جوت جگائی مست ملنگ فقیراں

کوئی سیانا دسے مینوں خواب دیاں تعبیراں
چٹی چادر اتے ٹکیاں سوہیاں لال لکیراں

تخت تے تختہ اک برابر، امرت زہر پیالہ
بندی خانے گل زاراں نیں، پازیباں زنجیراں

جیہڑے لوکیں ویکھ کے سانوں متھا نیں وٹ لیندے
ساڈے مرنیوں بعد اساڈیاں چمن گے تصویراں

دل دے مندریں سجے سجائے ڈگے نیں بت سارے
گونجیاں نیں اس بت خانے وچ کیسیاں اج تکبیراں

عشق نگر وچ اوہا چالا، اوہا ای ریت پرانی
اج وی سیاں تسیاں جاپن اج وی کوکن ہیراں

دل دے ویہڑے کھنڈیا اے باغا انھا نھیر منھیرا
کتھوں آوے ونڈدیاں ہویاں چانن بدر منیراں

باغا! شوکاں ماردی ناگن کیویں کیل لیائیے
سارے منتر بے وس ہوئے تھک گئیاں تدبیراں

کوئی نجومی دسے سانوں، ہن کیہہ دسن تارے
اپنے لہو وچ پئے نہاؤندے ہن تے درداں مارے

باد بہاری چلدی رہسی، پھُل وی باگیں کھڑسن
تتی لو وچ جیہڑے سڑ گئے ہائے اوہ پھُل پیارے

جیون بیڑی ڈبدی پئی اے، کجھ تے سرت سمبھالو
دریا دے وچ چھالاں مارو، بیٹھ نہ رہو کنارے

سدھراں رانیاں دی چنیاں وی سالو رنگ وٹاسن
ارماناں دے مرہاج وی چڑھسن سدھراں دے نال کھارے

* کرنل صاحب جی کیہہ دساں، کیہہ نیں مری گزراناں
* ڈُلھے دے وچ بیٹھی ہوئی کونج، وچھنی ڈارے

دل دے ویہڑے گھور سیاہی، توں ایں بدر منیراں
کرم کریں جے بخشیں سانوں مکھ دے دو چمکارے

---

* ۱: کرنل محمد خاں (مصنف "بجنگ آمد")
* ۲: اک پنڈ داناں

نال اساڈے سکھ نے پائی خبرے کیہی اجوڑ
دل دے ویہڑے رتھاں نیں جوں قبراں تے سکروڑ

کیہ آکھاں تے کیہ نہ آکھاں من وچ پے گیا شور
اج ترے اک بول نے سجناں دتی اکھ اگھوڑ

مدتاں پچھوں جل تھل ہویاں ایہہ اکھاں دیاں ندیاں
دل دے وگدے ہڑنوں سجناں نہ اج وگنوں ہوڑ

تیرے بول گلاباں ورگے، تیرے ہوٹھ رسیلے
اسیں کچجے درداں بھجے، ساڈی گل توں چھوڑ

کیکن ہن ٹھکانے لگے لوہ وچارا راہی
دکھ دے ٹوٹے جیہنوں دیون چپے چپے توں موڑ

چن چانن وی اج نہیں بھاندا، نظراں ٹھیڈے لگیاں
پتا نئیں کیہہ ڈھونڈاں باغا کیہہ اے اینہاں دی لوڑ

کنیاں تانگھاں سینے دے وچ کونجاں ہن کرلان
کنیاں سدھراں تڑف تڑف کے دل وچ ای مرجان

کدیں تے خوشیاں نال وی ہوسی ساڈی جان پچھان
کدیں تے دل وچ پیلاں پاسن موراں وانگ ارمان

ڈھوڑ اڈاندے درد ولوہنے پیڑاں مارمکان
یاد سمے چوں جدوی سدھراں لک لک جھاتی پان

جیہا کون جو بلدی اتے آکے پانی پاوے
لوکیں دل دا درد نہ جانن ہور وی اگ بھڑکان

ہاڈ دلے وچ رکھ کمالا بیٹھے سیتاں گندے
مہر دلے وچ پاؤنے کدھرے اس راہ وی آجان

چن چانن چ چھلدی پئی اے مست پُرے دی وا
بن کے چن اسمانوں میرے ویہڑے وچ لہہ آ

اج وی میریاں بولاں دے وچ تیری سک خشبو
اج وی تیریاں یاداں دل نوں دیندیاں نیں تڑفا

اکھ اشارہ لوڑن لئی میں راہواں مل کھلوتا
نیویاں پا کے لنگھدیا سجناں! میں ول نظر اٹھا

قوس قزح دی پینگ چ دسے تیرا حسن جوانی
شاماں ویلے دی لالی وچ تیری شرم حیا

کدیں تے خولباں دی شہزادی، میری بدر مُنیراں
آپ اکھیسی "آ بہو باغا! حال حوال سُنا"

اجے تے منزل دور دراڈی، اجے تے لمیاں جوہاں
ٹرفن تے کرلاون پیاں اجے تے سکدیاں روحاں

سجرے پیار توں جے کر تینوں ویہل ملے تے سوچیں
کمرے دی اک نکر بہہ کے قول دتے سن دوہاں

میرے دل دے تھل وچ لکھاں تاہنگاں سیاں تسیاں
ست سمندر نیں وی تھوڑے کیہہ کرنا اے کھوہاں

میں وی اپنے دل دا محرم اج تائیں نہیں بنیا
دل دی تہہ وچ کیہہ کیہہ جذبے تین کیہہ لبھن سوہاں

سارے اپنا پلا چھڈا کے گھرو گھریں نیں ٹر گئے
باغ کمالا رہیاں کھلوتا وچ مدانے توہاں

جدوی دل دے بُوہے وچوں عشقے پائی جھات
بدل گئے سبھ رنگ ڈھنگ ساڈے بھل گئی ذات .برات

لوتیاں لایاں کجھ نہیں بن دا دس کیہہ کھیا کیدو
سبھ کم ہوندے سدھے جے کر راضی رب دی ذات

لشکن داغ اولڑے دل دے اوہدے غم دے پاروں
تارے جیکن چمکاں مارن اندر نھیری رات

نیر اکھیاں چوں ڈلھ ڈلھ پیندے جدوی اوہ یاد آون
بدل جیکن جھڑیاں لاندے وچ موسم .برسات

کجھ نئیں سجھدا کیہہ ہن کیپے سوچ نہ دیندی راہ
مارے زور کمالا بہتے پر نہ بن دی بات

غم دا داغ نہ دھوپے بھانویں لکھ واری پیا دھوییے
کون مٹاوے جیہدے دل تے پیاں اوہدیاں لیکاں؟

گھر گھر دے وچ شاہدیاں پیاں ساڈے پیار دیاں سجناں
کیہڑی گل اُلے جوئیں کیتی ساڈے نال شریکاں

چھم چھم روندے نین وچارے جندڑی پئی کرلاوے
کدوں مکن دے وچ آؤسن ایہہ عشقے دیاں ریتاں

چن وچارا تکدا تکدا ٹر گیا اپنے گھرنوں
میں نمانی بیٹھی کلی، کد تک تینوں ڈیکاں

اُلٹے کشتی آس دی باغا بحر غماں وچ جس دم
کجھ نہ کردا رونا دھونا کم نہ آون چیکاں

چلدی ایں پئی کیہڑے سپ دی چال توں با نکیے نارے
کیہڑا جیہڑا تیرے اپروں اپنی جند نہ وارے

پیار دی پونی چھوہ کے اڑیے توڑ دی اوہنوں چاڑھیں
سوہنی سسّی بنتا تینوں سجدا اے مٹیارے

کجراں تیریاں راہواں تکیے کجراں زہراں پھکیے
کجراں پینگھ جدائیاں والی کھاندی رہے ہلارے

کون کسے دا درد ونڈاندا کیہہ کسے نوں لوڑاں
اپنیاں پیڑاں آپوں سہیے چکیے آپوں بھارے

ٹھیہل کے کشتی پیار دی باغا چھڈ گئے کل مکلیاں
کیہہ کریے تے کتھے جایئے اسیں درداں مارے

بدل نظارہ کوئی نئیں چڑھیا، اکھیاں نیں ترہائیاں
پلے سیک وچھوڑا لے کے تتیاں وانواں آئیاں

سوچاں دے وچ مہکاں رچیاں، اکھیاں نیں نشیائیاں
اچن چیتی دل دی باریوں کس نے جھاتیاں پائیاں

جھکڑ جھلیا پیڑاں والا، درد وردلا اٹھیا
پھل ارماناں گلے پاڑے سک کلیاں زخمائیاں

گزرے وی تے کیکن گزرے رات جدائیاں والی
ماہیا موڑ مہاراں تدھ ہن کنیاں مدتاں لائیاں

باغ کمالا! جدوں دا ماہی اکھیوں اوجھل ہویا
ساڈے دل دے ویہڑیوں گئیاں خوشبوواں، رشنائیاں

مدتاں توں ٹھیں بدل وسیا پئیاں غرقیاں جھیاں
دانے دانے نوں پئے سکدے خالی ہو گئیاں گھیاں

خبرے کیہہ کیہہ سوچدے رہے پر اوہ جدوں سی ملیا
ایدھر اودھردی رہے کردے دل دیاں دل وچ رہیاں

وڈیاں چاہواں نال منگایا سی اخبار بزاروں
پڑھن لگیاں جاپیا پر سن ساریاں خبراں بیہیاں

میرا وس چلے تے یارو اک اک بدلہ موڑاں
اوہو سٹاں میں وی ماراں جیہڑیاں سٹاں سہیاں

فریاداں، کرلاٹاں، پیڑاں ، تڑفاتاں تے آہاں
باغ کمالا متراں ولوں ایہہ سوغاتاں ڈھیئیاں

دیوے بال رکھاں خانقاہواں
مینوں ڈھولا تیریاں چاہواں

میں تیری اڈیک چ کھڑی آں
توں بدل نہ جاویں راہواں

توں خوشیاں موجاں مانیں
میں بھر بھر بھردی ہاواں

اج اکھیاں چھم چھم وسیاں
اج ہچکی لائی ساہواں

میں تیریاں قدماں چ سجناں
پئی جندڑی اپنی ڈاہواں

میں واری صدقے جاواں
تدھ پھیریاں کیوں نگاہواں

کیویں خوشیاں جھولی پاواں
کیویں دکھڑے مگروں لاہواں

میں باغا دکھڑے بیجاں
پیا غم دے کھیتر واہواں

دل دی اکھ اگھوڑنا
ہن تے سونا چھوڑنا

دل وچ رب دا نور اے
دل شیشہ نہ توڑنا

تیرا ناؤں الاپنا
ماکھیں منہ نچوڑنا

تیری مرضی دیونا
ساڈا کم اے لوڑنا

عرشوں اگے جاونا
انبر پچھے چھوڑنا

سدھر اے ہک آھلنا
تیلا تیلا جوڑنا

اسیں کھلوتے راہ تے
ایدھر واگاں موڑنا

ق
سبق دیندا گھڑی گھڑی
ویلے دا جھنجوڑنا

حق دا جھنڈا چاونا
ظلم دی بانہہ مروڑنا

ٹھوکن اوکھی کار اے
سوکھا کم اکھوڑنا

ہن تے چیتے آوسی
اوس نوں ساڈا ہوڑنا

باغا عبرت بن گیا
اوس دا بیڑی بوڑنا

ہوندا جاویں پراں پریرا
دوش کوئی تے دس جا میرا

ماڑیاں دیا وسیکا تینوں
ڈیکے ساڈا اجڑیا ڈیرا

خوشیاں کریئے، کھیڈ رچاییے
توڑ کے یارو! فکراں گھیرا

میرا تھانواں بوہتا نیواں
تیرا تھانواں بوہت اُچیرا

باغا! اینویں ای اس پاسے
پاندے رہے پھیرے تے پھیرا

صدیاں دا اک روگ
جندڑی رہی اے بھوگ

کیہڑے کیہڑے غم دا
یارو کریے سوگ

دل پچھو ہر ویلے
چُگدا غم دی چوگ

کیہ وی تے کیہہ
گنگا ساڈا روگ

باغا وڑ وٹ رہو
چپ چپ دُکھڑے بھوگ

کون نیڑے
جھگڑے جھیڑے

ہیر وچاری
ظالم کھیڑے

آپ مہاریاں
دکھ سہیڑے

بات خوشی دی
کوئی چھیڑے

باغا ترسن
ساڈے بیڑے

گوڑ سہارے
ٹٹ گئے سارے

کیویں جیچے
جیون بھارے

دل دی بازی
دل توں ہارے

اکھیوں ہنجوں
بن گئے تارے

کچرک مکسن
اوسدے لارے

جھگیاں پا یئے
ڈھہہ گئے ڈھارے

ق

کیوں ڈبیا ایں
سوچ وچارے

باغا! ملساں
بنھ کنارے

کالیاں راتاں
درد قناتاں

ملیاں سانوں
غم سوغاتاں

اکو جیڈیاں
ساریاں ذاتاں

آؤ ورتایئے
کھنڈ پراتاں

یاد آیاں نیں
وسریاں باتاں

چمن مل جاوے
ایڈ براتاں

ق

دل وچ اپنے
پا لے جھاتاں

چھڈ کمالا
کوڑیاں باتاں

باغ کمال
پیار سوال

خوشیاں گئیاں
روگ سمھال

جیون چکی
جندڑی گال

رونا دھونا
عشق وبال

متھا لیساں
ویری نال

مٹھیاں گلاں
مکر جال

چلے زمانہ
پُٹھی چال

ہور کمالا!
مندڑا حال

دل دے ڈیرے
درد گھنیرے

چار چفیرے
گھور ہنیرے

ہائے سچے مولا
اوہ رُت پھیرے

ویہل نہ دیون
فکراں گھیرے

ق

پیریں چھالے
پندھ لمیرے

فیر دی راہی
درد دی تیرے

باغا! بولے
کاگ بنیرے

اکھ اگھوڑ
سونا چھوڑ

چونہاں پاسے
تھوڑ ای تھوڑ

دل چ سدھراں
جوں سکروڑ

اج مہانے
پیڑی بوڑ

رب پچاسی
ساڈی لوڑ

باگا لائی آ
چاڑھیں توڑ

چھلا نشانی
پیار کہانی

دُکھڑے بھوگے
جند نمانی

تاھنگ وچاری
درد رنجانی

چیتے آوے
رُت سہانی

میرا جیون
توں ایں جانی

درد وچھوڑا
ریت پرانی

غم چ تیرے
عمر وہانی

دل وچ کھبی
غم دی کانی

رس نہ جائیں
میرے ہانی

وگڑی وگڑی
ساری تانی

جان لباں تے
پلاؤ پانی

کرے اشارے
اکھ مستانی

کھردی جاوے
باغ جوانی

یاد یار
باغ بہار

تیری جت اے
میری ہار

ڈھٹھا کوٹھا
فیر اُسار

رُت پھری اے
موڑ مُہار

روگ اولڑا
دتا یار

اوہدے اتوں
جنڈری وار

خوشیاں کم کم
روگ ہزار

ویر مکا کے
پیار کھلار

لک تروڑے
جیون بھار

چادر ویکھ
پیر پسار

اللہ اللہ
مھیش چمار

لوکی کردے
کوڑ وپار

مَن کمالا
توں سچیار

بھیڑے چالے
تیرے حالے

نُور لکیراں
اکھر کالے

ق

دُکھ دی چکی
غم دے گالے

خوشیاں چھڈیاں
روگ سمھالے

رُسیا ماہی
پچھلے سالے

باغ حسین کمالؔ دا پنجابی شعری مجموعہ ''سکدیاں روحاں'' نویں پنجابی شاعری وچ اک نکھیڑویں آواز اے۔ کمالؔ ہوراں نے پنجابی صوفیانہ شاعری دی روایت نوں دھنی دی لوک رہتل تے نویں شعور سنگ فنی سوہنیپ نال پیش کیتا اے۔ اوہناں آپنے دل تے دنیا دوناں دیاں سدھراں تے آساں نوں آپنی فقیرانہ لے وچ سمویا اے، تے اس فقیرانہ لے وچ دلاں وچ لہن آلا اک رسیلا درد اے۔ ایہناں سارے گناں نال اوہناں دی شاعری نویں پنجابی شاعری دا مان اے۔

ڈاکٹر غلام حسین اظہر

9/اگست 1994